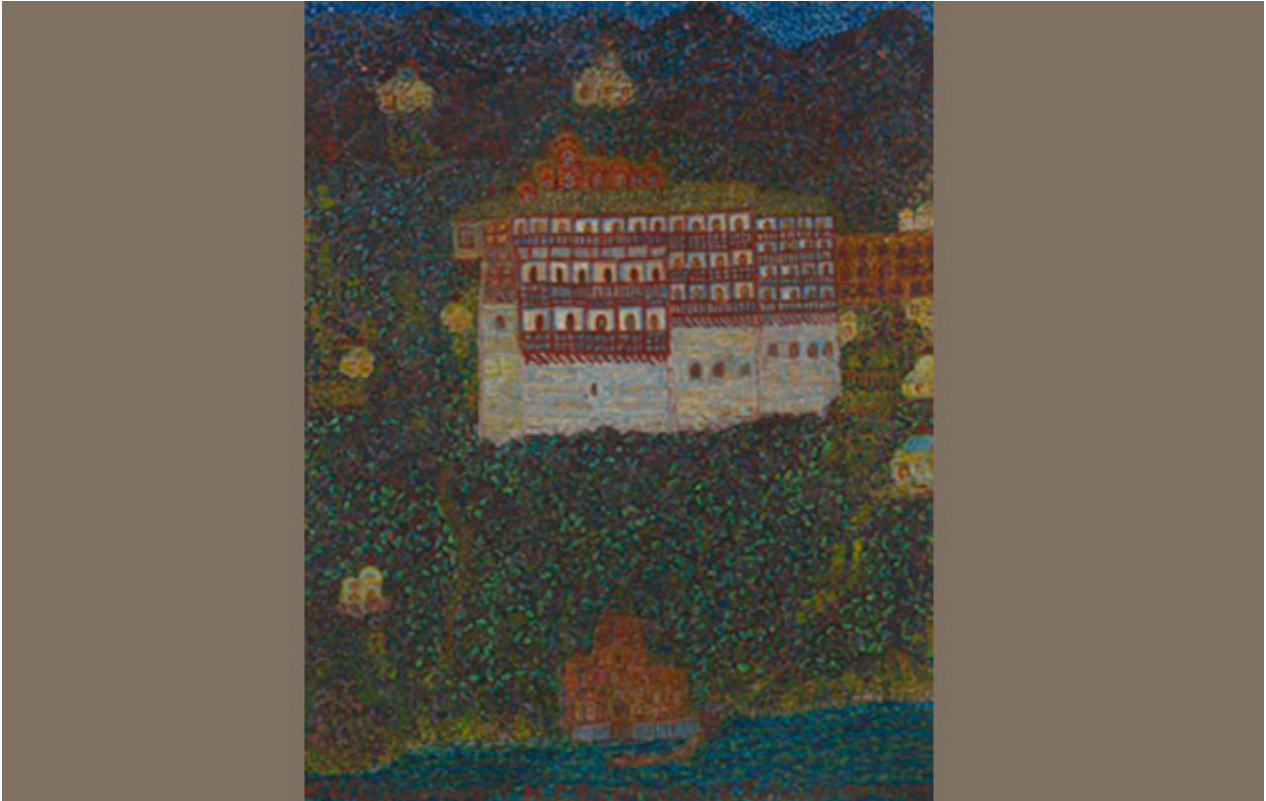

Από τα επιβλητικά κάστρα του Αγίου Όρους...στην ταπεινότητα των κελιών

Πολιτισμός / Ζωγραφική & Εικαστικές Τέχνες

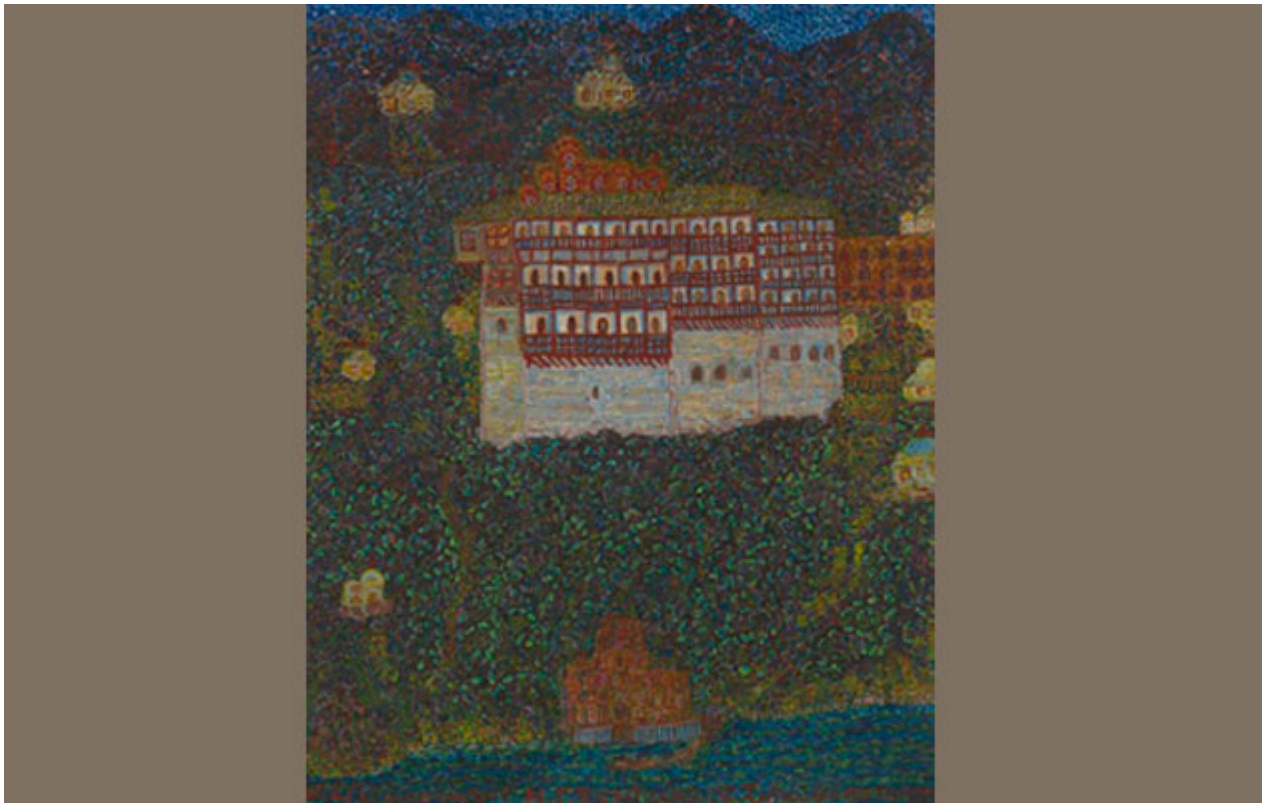
Κλεοπάτρα Χατζηγλία, Ιστορικός Πολιτισμού

«Τ´ Αγιορείτικα μοναστήρια περιβάλλονται από κάστρα σαν να πρόκειται για στρατιωτικά οχυρά....στους αγώνες και τους πολέμους του Αγίου Όρους, εντελώς ιδιαίτερη σημασία είχαν οι πύργοι, που βλέπουμε να υπερυψούνται του ποικίλου συγκροτήματος στεγών και οικημάτων, με πολλά παράθυρα...με μύριες γραφικές λεπτομέρειες που σαν κλωστή εναλλασόμενων χρωμάτων σε πλούσιο αρχαίο κέντημα υπομονής, ποικίλουν το πολυσχιδώς κατανεμημένο σύνολο εκάστης ιεράς μονής»[\[1\]](#)

Η υποβλητικότητα του φυσικού τοπίου του Άθω τονίζεται από την επιβλητικότητα των αρχιτεκτονικών κτισμάτων του.[\[2\]](#) Όντας κτισμένα σε επιλεγμένες τοποθεσίες τα μοναστήρια του Αγίου όρους διακρίνονται για την φρουριακή τους μορφή που φέρνει στην μνήμη δύσκολες εποχές.[\[3\]](#) Στα οικοδομήματα της Αθωνιάδας εντάσσονται σκήτες, ησυχαστήρια, ασκητήρια, αρχονταρίκια, κελιά, κοιμητήρια και ναοί. Κάθε καλλιτέχνης τα απεικονίζει με τον δικό του ιδιαίτερο

τρόπο.

Στον Κογεβίνα το φως ενώνεται με τα αρχιτεκτονήματα όπως στην *Μονή Σταυρονικήτα*^[4] που με δυνατό σχέδιο ορθώνει τον ψηλό της πύργο με επάξεις και αναδεικνύει τις αρχιτεκτονικές μορφές. ^[5]

Ο Ρέγκος θα απεικονίσει μονές όπως αυτή της *Μεγίστης Λαύρας* που τα κτίσματα δίνουν την αίσθηση μιας οικείας ατμόσφαιρας – σχεδόν ενός χωριού- και άλλοτε μέσα σε πανδαιμόνιο χρωματικό τα κτίσματα φαίνονται ερμητικά κλειστά. Τα αρχιτεκτονήματα του αποδίδονται με όγκο, κυριαρχεί το σχέδιο σε συνδυασμό με το χρώμα με ταυτόχρονη χρήση προοπτικών που δίνουν μνημειακό χαρακτήρα. Σε άλλες παραστάσεις οι επιφάνειες θα καλύπτονται με απλές χοντρές πινελιές που θα υπονοούν την δομή του κτιρίου αλλά θα δίνουν ανάγλυφη την αίσθηση του φωτός στον χώρο. ^[6]

Στον Στερεοελλαδίτη Παπαλουκά «η γεωμετρία των αγιορείτικων κτισμάτων στερεώνει την σύνθεση με ποιητική διάθεση.^[7] Ξεκινώντας από τον εμπρεσιονισμό ^[8] θα αποδώσει με φως και χρώματα που αλλάζουν κάθε φορά μονές, χαγιάτια που τρίζουν από το πολύ φως, κονάκια και αρσανάδες.^[9] Στο Κονάκι στις Καρυές ο χώρος μπλέκεται με το φυσικό περιβάλλον, οι όγκοι είναι ανάλαφροι και οι γραμμές επισκιάζονται από τις πλατιές στρώσεις χρώματος.»^[10] Αποτυπώνει τα κτίρια με χαρακτηριστικές λεπτομέρειες της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας κυρίως πανοραμικά από απόσταση ή από κοντά δίνοντας στις συνθέσεις βάρος στο πρώτο επίπεδο. Η Κούρια αναφέρει πως όταν ξαναπιάνει τα θέματά του με το Άγιο

Όρος μετά από καιρό αφού έχει φύγει από τον Άθω, είναι απελευθερωμένος από την βιωματική σχέση.[\[11\]](#) Η αρχιτεκτονική θεματογραφία του θυμίζει βυζαντινή τέχνη σε «απλουστευμένο ζωγραφικό σύστημα»,[\[12\]](#) και συμφωνία στα λεγόμενα του Στ. Δούκα πως «η ζωγραφική ζει στον ρυθμό της καθόλου αρχιτεκτονικής».

Ο Φωτάκις θα αποτυπώσει τους εξωτερικούς και εσωτερικούς χώρους των μονών σαν σκηνικά μεσαιωνικής υπόθεσης. Εκεί αποκάλυπτε τις εσώτερες εμπειρίες του με μεγάλες επιφάνειες, καθαρά περιγράμματα και αρχικά με φωτεινά χρώματα που σύντομα θα δώσουν την θέση τους σε μουντές γαιώδεις. Οι αποδόσεις εξωτερικών χώρων τονίζουν πόσο τον γοήτευαν ως αρχιτεκτονήματα και τα εσωτερικά πάντα με ανθρώπινη παρουσία προβάλλουν τους προβληματισμούς του για την ύλη και το πνεύμα. Στην πορεία ο πέτρινος συνήθως εσωτερικός χώρος θα θυμίζει σπηλιά που συνθλίβει την ανθρώπινη παρουσία. Ο Δούκας με την σειρά του, θα αποτυπώσει απόψεις από άγνωστες σκήτες μέσα σε διάλογο φύσης και αρχιτεκτονήματος συνδυάζοντας *μοντερνισμό* και «*παράδοση*».

Ο Πεντζίκης εφαρμόζει στα αρχιτεκτονικά θέματα ένα σύστημα ψηφαρίθμησης με μικρές πινακίδες χρωμάτων οι οποίες τοποθετούνται σε στρώσεις διαμορφώνοντας συμβολικά σχήματα υπακούοντας στην κοσμοθεωρία του.[\[13\]](#) Η τεχνική του θυμίζει νεοεμπρεσιονισμό αλλά η εικαστική του αντίληψη εξαιρετικά προηγμένη με χαρακτηριστικά την επιπεδότητα, την έλλειψη προοπτικής και τις παραμορφώσεις.[\[14\]](#) θα τον οδηγήσει στην πραγματογνωσία.

[\[1\]](#) Πεντζίκης,Ν. *Σημειώσεις εκατό ημερών*, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής, 1988.

[\[2\]](#) Γεωργιάδου - Κούντουρα, Ε. οπ.π., 1991.

[\[3\]](#) Χατζηφώτης, Ι., , 1999³ οπ.π.σ. 22.

[\[4\]](#) Λεύκωμα Μ.Ι.ΕΤ., οπ.π., σ. 88, εικ. 6.

[\[5\]](#) Μ.Αβέρωφ, « Λυκούργος Κογεβίνας», Ζυγός, 49, Δεκέμβριος 1959, σ. 31-32.

[\[6\]](#) Κιλεσοπούλου, Κ., 2007.οπ.π.σ. 34.

[\[7\]](#) Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών, τόμος 3, σ. 438.

[8] Γιοφύλλης, Φ., τόμος Β., 1962, σ.412.

[9] «πρόκειται για καραβοστάσια όπου τραβιούνται τα καΐκια και οι βάρκες»
Χατζηφώτη, Ι., 1999, οπ.π.,σ.136-137.

[10] Δούκα, Στ. 1975², οπ.π., σ. 32.

[11] Κούρια, Α. Ο Άθως του Παπαλουκά, στο Σπ. Παπαλουκά Θητεία στον Άθω,
Αθήνα, 2000, σ.19-25.

[12] Γεωργιάδου- Κούντουρα, Ε., 1984, οπ.π., σ. 137-145.

[13] Γεωργιάδου - Κούντουρα, Ε.οπ.π.,1991,

[14] Παπανικολάου, Μιλτ, 2006, οπ.π., σ..100.

<http://bit.ly/17Wj305>